

U V O D

Tema diplomskog rada je *Vrijednost proizvodnje i ukupni troškovi u zavisnosti od stepena iskorištenosti kapaciteta*. Cilj rada je ispitivanje jednog od osnovnih alata planiranja koji je dostupan menadžerima, a to je: Analiza troška – ukupan prihod – profit (CVP, odnosno cost-volume-profit analysis). Predmet rada je upravljanje troškovima, prihodima i finansijskim rezultatom od poslovanja u toku obračunskog perioda ili uopšte životnog vijeka preduzeća, njihovo nastajanje , obilježja i ponašanje u random procesu, pažljivog planiranja i osiguranja zadovoljavajućeg poslovanja i ostvarivanja što veće dobiti.

Prvi dio ovog rada objašnjava sam pojam značenja troškova, pojmovno razgraničenje utrošaka, troškova i izdataka, kao i njihovu klasifikaciju. Troškovi su u novcu izražena količina rada, materijalnih i nematerijalnih dobara i svih drugih sredstava utrošenih za proizvodnju finalnog proizvoda. Svakako, u ovom dijelu se govori o odnosu utrošaka, troškova i izdataka. Utrošci predstavljaju fizičko ulaganje materijalnih vrijednosti, odnosno činilaca proizvodnje u poslovnih proces koji rezultira stvaranjem učinaka, dok troškovi predstavljaju vrijednosno izražene utroške činilaca proizvodnje u poslovnom procesu koji nastaju isključivo zbog stvaranja učinaka. Izdaci predstavljaju izlaz novca iz preduzeća, tj. odnose se na smanjenje gotovine ili novčanih ekvivalenata u obliku gotovinskih ili obračunskih isplata ovisno o načinu plaćanja koji se u pojedinoj transakciji koristi. Mogu imati, ali i ne moraju karakter troška što ovisi o tome da li su nastali u vezi stvaranja učinaka ili nisu.

Drugi dio nam govori o prihodima kao obliku rezultata poslovanja koji se predstavlja vrijednosno, odnosno prihod je novčani izraz obima proizvodnje koja je realizovan na tržištu. S tim u vezi, u ovom dijelu rada prikazana je klasifikacija prihoda sa različitih aspekata.

Dobit, dobitak ili profit, kao rezultat poslovanja preduzeća, obrađena je u trećem dijelu rada. Ona nastaje kao ukupan finansijski rezultat poslovanja preduzeća, naravno u slučaju kada preduzeće posluje pozitivno, tj. razlika koja ostane kada se iz ukupnih prihoda pokriju ukupni troškovi. Veličina dobiti zavisi od ukupnog prihoda i od veličine ukupnih rashoda koje preduzeće učini za realizaciju dobiti. Porast troškova uzrokuje opadanje dobiti, dok smanjenje troškova povećava dobit.

Četvrti dio se odnosi na analizu tačke pokrića. Na tački pokrića nema ni dobitka ni gubitka , odnosno finansijski rezultat poslovanja jednak je nuli. U okviru problematike analize tačke pokrića tri područja zaslužuju posebnu pažnju. Riječ je o utvrđivanju i grafičkom prikazivanju prelomne tačke, kao i razmatranjima efekta promjene relevantnih faktora na nivou tačke pokrića i rezultat poslovanja. Analizom tačke pokrića može se doći do takozvanih sigurnosnih koeficijenata/ ili stopa koje pokazuju koliko neki preduzetnički poduhvat može doprinijeti djelovanje negativnih uticaja na prihodnu ili troškovnu stranu, a da se pri tom ne posluje s

gubitkom. U ovom dijelu rada obrađena je definicija tačke pokrića, neke njene osnovne karakteristike i konstrukcija tradicionalnog modela tačke pokrića. U okviru problematike analize tačke pokrića tri područja zaslužuju posebnu pažnju. Riječ je o utvrđivanju i grafičkom prikazivanju prelomne tačke, kao i razmatranjima efekata promjena relevantnih faktora na nivou tačke pokrića i rezultat preduzeća. Misli se na efekte promjena obima proizvodnje i prodaje, fiksnih i varijabilnih troškova, prodajnih cijena po jedinici. Kako bi se izbjegao gubitak od poslovanja, menadžeri bi mogli preduzeti sledeće:

- Smanjiti varijabilne troškove
- Smanjiti fiksne troškove ili
- Povećati prodajne cijene roba ili usluga